

Rutine for bedømmelse av ph.d.-avhandlinger ved Det humanistiske fakultet, Universitetet i Bergen

- først vedtatt i FFU oktober 2019
 - sist endret av fakultetsstyret juni 2021
-

1. Bedømmelseskomiteens sammensetting og mandat

Bedømmelseskomiteen skal bestå av minst tre personer. Normalt skal begge kjønn være representert og flertallet være uten tilknytning til Universitetet i Bergen. Ett av medlemmene skal om mulig være fra en relevant utenlandsk institusjon. Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende kvalifikasjoner.

- Bedømmelseskomiteen skal vurdere om avhandlingen tilfredsstillende de formelle og reelle krav som stilles i ph.d.-forskriften og fakultetets program og retningslinjer.
- Bedømmelseskomiteen skal avgi en felles skriftlig vurdering.
- Bedømmelseskomiteen skal ved godkjent avhandling foreslå emne for prøveforelesningen.
- Bedømmelseskomiteen skal ha en leder som normalt er ansatt ved Det humanistiske fakultet.
- Komiteleder skal normalt være et fullverdig medlem av komiteen.

2. Komiteleder

- har ansvar for å organisere komiteens arbeid, herunder å sørge for at arbeidet kommer raskt i gang og at tidsrammen for komitearbeidet overholdes
- skal være bindeledd mellom komiteen og fakultetet
- skal så tidlig som mulig avklare tentativ dato for disputas og formidle denne til instituttet
- skal sende emne for prøveforelesning til instituttet senest tre (3) uker før disputas
- er instituttets kontaktperson for de eksterne opponenterne

3. Tidsbruk

- Det bør normalt ikke gå mer enn fire (4) uker fra søknaden om bedømming er godkjent til komiteen er oppnevnt.
- Det skal normalt ikke gå mer enn fem (5) måneder fra innlevering til disputas.
- Komiteens arbeidsperiode skal normalt ikke overstige tre (3) måneder.
- Avhandlingen skal offentliggjøres senest to (2) uker før dato for disputas.

4. Komiteens bedømming av avhandlingen

- Bedømmelseskomitéen skal vurdere om avhandlingen tilfredsstillende de formelle og reelle krav som stilles i [forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#) og i fakultetets ph.d.-program.
- Bedømmelseskomiteen avgir én felles begrunnet innstilling.
- Ved eventuell dissens i komiteen skal både mindretallet og flertallet begrunne sitt standpunkt.
- Innstillingen skal gi en beskrivelse av arbeidets art og omfang.
- Kvaliteten i arbeidets ulike deler skal vurderes.
- Innstillingen skal gi en klar og utvetydig konklusjon på om de vitenskapelige krav er oppfylt, og om avhandlingen kan forsvares for ph.d.-graden.
- Innstillingens omfang bør vanligvis være på 4-6 sider.
- Ved andre gangs innlevering skal bedømmelseskomiteen gjøre sin bedømming på selvstendig grunnlag, men likevel ha anledning til å se den forrige bedømmelsen.

5. Nivåkrav til avhandlingen

En norsk doktorgrad er en sertifisering av forskerkompetanse. I bedømmelsen av avhandlingen skal komiteen legge særlig vekt på om avhandlingen er et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid på høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon, behandling av litteratur og fremstillingsform. Det er særlig viktig at det blir vurdert om materialet og metodene er tjenlige for de spørsmål som reises i avhandlingen, og om argumentene og konklusjonene som fremføres er holdbare. Komiteen skal i bedømmelsen legge særlig vekt på om den innleverte avhandlingen er et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid av internasjonal standard, og om den tilfredsstillende minstekravene til forskerkompetanse.

5.1. Generelt

Avhandlingens omfang skal tilsvare 2,5 årsverk.

Avhandlingen skal gjøre rede for:

- a) Forskningsbakgrunn. Hvor avhandlingen plasserer seg i denne, og hvordan avhandlingen tilfører ny kunnskap til feltet.
- b) Hovedproblemstillinger.
- c) Teoretisk tilnærming og metodologi.

Medforfatterskap defineres i henhold til nasjonale og internasjonale retningslinjer.

Avhandlingen skal ha et kort sammendrag (abstract) på engelsk, og et på norsk, hver på 3000-5000 tegn.

5.2. Monografi

Avhandlingen skal kunne utvikle ny faglig kunnskap og ha et faglig nivå som tilsier at forskningen vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen må ha et helhetlig preg.

Avhandlingen kan være helt eller delvis samforfattet.

Dersom avhandlingen er samforfattet, må det ved innlevering av avhandlingen spesifiseres hva som er de enkelte forfatteres andel.

5.3. Artikkelbasert avhandling

Avhandlingen skal kunne utvikle ny faglig kunnskap og ha et faglig nivå som tilsier at forskningen vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur. Hvis artikler er endret mellom tidligere publisering og publisering i avhandlingen, skal det redegjøres for oppdateringene i avhandlingen.

5.3.1 Krav til kappen

- a) Kappen skal vise sammenhengen mellom artiklene og styrke avhandlingen som et helhetlig vitenskapelig arbeid.
- b) Kappen skal sette den forskningen som er gjort i avhandlingen inn i en bredere kontekst av forskningshistorisk, metodisk og/eller teoretisk art.
- c) Kappen skal ha forskningsmessig verdi i seg selv og ikke bare være et sammendrag av innholdet i de enkelte artiklene.
- d) Kappen skal være eneforfattet.

5.3.2 Medforfatterskap

- a) Ph.d.-kandidaten bør være førsteforfatter på minst halvparten av artiklene.
- b) I avhandlinger hvor det inngår arbeider med flere forfattere skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidaten og den enkelte medforfatters innsats i hvert enkelt arbeid (eget skjema).

5.4. Positiv innstilling

Avhandlingen anses verdig til å forsvares i disputas dersom den vurderes som et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid av internasjonal standard, der kandidaten tilfredsstillende minstekravene til forskerkompetanse (ref. nivåkrav). Avhandlinger som får positiv innstilling kan likevel ha flere svakheter, så sant disse er av en slik karakter at de kan forsvares i en offentlig disputas, uten å bli korrigeret i den bedømte avhandlingen.

5.5. Underkjenning

Avhandlingen anses ikke verdig til å forsvares i disputas. Hvis komiteen finner at mer dyptgripende endringer vedrørende teori, hypotese, materiale og/eller metode/analyse er nødvendige for at arbeidet skal kunne anbefales til disputas, skal komiteen anbefale underkjenning av avhandlingen. I de tilfeller hvor komiteen anbefaler underkjenning, skal det gis en utførlig begrunnelse. Komiteen kan anbefale innlevering av samme avhandling for ny vurdering etter omfattende endringer, eller velge å ikke anbefale ny innlevering. Komiteen anbefaler kun unntaksvis at avhandlingen ikke bør leveres i ny versjon.

En avhandling som underkjennes kan innleveres i ny versjon kun én gang.

5.6. Anbefaling om mindre omarbeiding av innlevert avhandling

Forskriften åpner også for mindre omarbeiding av innlevert avhandling jf. § 11–5 Mindre omarbeiding kan kun anbefales dersom endringene ikke er dyptgripende, jf. denne rutinebeskrivelsen punkt 5. Nivåkrav til avhandlingen. Fakultetet vil derfor ha en høy terskel for å tillate en mindre omarbeiding. Mindre omarbeiding skal ikke forstås som en betinget godkjenning av avhandling etter omarbeiding. Det humanistiske fakultet anbefaler komiteen på generelt grunnlag å konkludere med positiv innstilling eller underkjenning. Dersom komiteen likevel ønsker å anbefale mindre omarbeiding, må den kontakte fakultetet i god tid for å få tilsendt veiledning for mindre omarbeiding.

Uavhengig av om kandidaten får anledning til mindre omarbeiding eller ikke, skal komiteens endelige innstilling være en helhetlig og selvstendig vurdering av avhandlingen, som munner ut i en konklusjon om avhandlingen er verdig til å forsvares offentlig eller ikke.

6. Formelle krav til innstillingen

- Innstillingen skal skrives på engelsk eller et skandinavisk språk.
- Overskrift: Innstilling fra bedømmelseskomiteen som har vurdert [NNs] avhandling [Tittel] for graden [gradsbetegnelse] ved Universitetet i Bergen.
- Komitemedlemmenes navn, tittel og institusjon.
- En kort beskrivelse av avhandlingens format (monografi / artikkelsamling med kappe)
- Type (teoretisk/empirisk arbeid) og størrelse (antall sider).
- Omtale av avhandlingens vitenskapelige betydning og dens mest sentrale momenter når det gjelder teori, hypoteser, materiale, metoder og funn.
- Vurdering og avveining av avhandlingens sterke og svake sider.
- Tydelig konklusjon, dvs. hvorvidt komiteen finner avhandlingen verdig til å forsvares offentlig i disputas.
- Innstillingen skal være datert.
- Dersom avhandlingen er innlevert for annen gang, eller er innlevert etter anbefaling om mindre omarbeiding fra komiteens side, skal dette nevnes innledningsvis.
- Komiteens vurdering skal som hovedregel resultere i to mulige anbefalinger: positiv innstilling eller underkjenning.

7. Prøveforelesning

Dersom avhandlingen godkjennes, skal kandidaten holde en prøveforelesning om et oppgitt emne på 45 minutter.

Formålet med prøveforelesningen er at doktoranden skal dokumentere evne til formidling av forskningsbasert kunnskap. Forelesningen bør normalt legges opp slik at de med utbytte kan følges av tilhørere med forkunnskaper tilsvarende de en ville forvente å finne blant viderekomne studenter i faget.

Det gis normalt ikke anledning til spørsmål eller diskusjon som del av prøveforelesningen.

Emnet for prøveforelesningen skal foreslås av den samme komiteen som har vurdert avhandlingen.

Som hovedregel er det den samme komiteen som har vurdert avhandlingen som vurderer prøveforelesningen.

Prøveforelesningen skal være over et oppgitt emne som er tilstøtende, men ikke identisk med avhandlingens tema.

Grunnenheten har ansvar for å kunngjøre emnet for prøveforelesningen til doktoranden ti (10) virkedager før forelesningen skal holdes.

Prøveforelesningen er en selvstendig del av ph.d.-graden, og vurderes som bestått eller ikke bestått før disputas kan avholdes.

Prøveforelesningen avholdes normalt dagen før disputas.